

celjskih gozdov, opozorjena na njegove velike zasluge po g. Langerji, predsedniku naše podružnice. Dne 22. maja t. l. donesel je svetinjo g. prof. Šmirger in se podal z večimi gospodi na 2400 črevljev nad morjem visoki dom g. Kumarjev, da mu jo izroči. Obče spoštovani starosta cesarski svetovalec g. dr. Štef. Kočevar bi bil sam rad pri svečanosti, ki se je sedaj vršiti začela pa zaradi svoje starosti ni mogel. Zato je napisal slavnostni govor, ki se je g. Kumarju predčital, glasi se: „zbrali smo se tukaj danes, da bogarja Kumarja, posestnika v Pečevniku, počastimo. Njemu sta posek in spodreja mestnega gozda poverjena, in celjsko mesto je srečno, da je Kumar to opravilo prevzel. Sicer ni obiskaval gozdarske šole, ni imel učitelja, ki bi mu razlagal, kolike vsestranske koristi so lepi logi: prisojne kraje proti preveliki toploti in suši branijo, potokom in rekam vode dajajo, silo viharjev manjšajo, plaze zadržujejo, njivam in travnikom rodovitost ohranjujejo. Ni se učil, kako se more s hostami ravnati, da se ne uničijo. Ni se učil, kako se morajo drevesa in cele hoste spodrežati. Toda dobro njegovo opazovanje nature, posameznih dreves in cele hoste ter zdrava pamet je njemu povedala, kaj da ima storiti, da se celjska hosta za prihodnost obvaruje. On ravna tako dobro z gozdom, ki je njemu povrjen, da je veselje gledati. Preteklo leto je društvo tukajšnje gospodarske podružnice izlet v Pečevnik napravilo. V društvu je bil g. Šmirger, profesor gozdarstva. Tega je spodreja mestne hoste navdušila in čudil se je, da kmet tako popolno s hosto ravnati zna. Pred vsem društvom je izrazil, da enake izvrstne hostne spodreje še nikjer ni videl. Vi častiti g. Kumar ste s svojim pametnim gozdorejstvom v prvi vrsti koristili celjskemu mestu, koristili pa ste tudi vsej okolici, katera bode, ako svojih host ne bode imela, vsaj od mesta les in kurjavo kupovati zamogla. Zeleti bi bilo, da bi se sosedji in oddaljeni posestniki gozdov k Vam pametnega gozdarjenja učiti hodili. Toraj smo v predzadnji seji sklenili, da ste Vi častiti g. Kumar posebne odlike vredni in g. dr. Langer je pri občnem zboru kmetijske družbe štajerske Vaše zasluge najavil tako, da Vam je centralni odbor prisodil srebrno svetinjo. Sprejmite tedaj odliko, katero ste popolnoma zaslužili. Naj svetinja Vas na Vašo uspešno marljivost in na to opominja, kako je štajersko gospodarsko društvo Vašo koristno delavnost cenilo. Naj svetinja Vas tolaži, ako Vas katera nezgoda zadene, naj kinči Vašo starost, katero Vam veselo in dolgotrajno želimo. Bog Vas živi!

Iz Koroškega. (Razne novosti. Zadnji dež nam je livade kaj lepo zamočil; vse raste ljubeznjivo lepo, zimine in jarine s sadovnim drevjem vred lepo kažejo. Višine je sneg pokrtil pa nadejamo se skorajšnjega toplega vremena. V celovskem jezeru so 4 vojaki utonili, 2 je smrti rešil narednik Püschl in Karol Pogačnik, učence

višje realke. Kmetijska družba prosi c. k. ministerstvo, naj nekaj stori, da ne bodo požrešni Italijani naših ptic, priletevših k njim, tako strahansko lovili, klali in žrli. Mi pticam prizanašamo, da jih tem več Italijani imajo na pobijanje. — Potovanja v Rim udeleži se več koroških Slovencev, ki dobijo od sv. Mohorjeve družbe 200 fl. v zlatu seboj, da jih podarijo sv. očetu. Kdor še kaj določiti želi, ta naj pošlje denar do 20. jun. t. l. č. g. dr. Müllerju, mestnemu kaplanu v Celovcu. Tukaj hočejo postaviti veliko kavalerijsko kosarno, ki bo stala 400.000 fl. Koroška šteje 117 slovenskih župnij s šolami za slovensko dečo, katera pa uže skoraj toliko slovenski brati ne bo znala, da bi katekizem mogla čitati. Toda vkljub temu se režijo nemčurji: na Koroškem se nič ne pomemčuje. So pač farizeji!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič Rudolf biva v Pragi, cesar na Dunaji in cesarica odpotuje domov na Bavarsko. — Nemški liberalci rogovili so sedaj po novinah, kder vsaki dan kaj zlažejo, češ, da bodo Magyari pritisnoli na cesarja, da bo ta grofu Taaffeju vzel ministrovanje; zraven še dostavljajo, da je grof Hohenwartova stranka razdevana itd. kar pa je vse izmišljeno. Liberalci štejejo med svojimi poslanci mnogo Judov. Ti so najgorečnejši zagovorniki, in kakor pri nas nemškutarji, upijajo ti kričarji „nemštvo je v nevarnosti.“ — Liberalni kmetje na gornjem Avstrijskem se dajo po nevarnih kričarjih res uže hudo sčuvati; nedavno je tak liberalen kmet — zadušen dijak, ki je šolanje popustil, kmetijo prevzel a vse v kratkem zapravlil — drzno vzbujal pri poslušalcih želje po republiki. S tem je pravo izbleknol skrivne nakane ovega liberalnega šundra med kmeti. No, hitrej ko se izvê, kam pes pri „liberalnih Bauern-verein“ tace moli, prej bodo se kmetje sploh zmordili. — Česki škofje pod vodstvom kardinala nadškofa praškega izdali so vzajemno pastirsk list, v katerem jih svarijo pred krivo znanostjo, spačeno umetelnostjo in brezverskim časništvom. Tudi priporočajo katoličanom, naj skrbijo za katoliško-verske šole ter v razne zastope volijo značajnih katoliških mož. — V mestih v Šleziji so pri volitvi v deželni zbor prvič zmagali konservativci z župnikom dr. Findinskim. — Trojica kranjskih nemčurjev: Dežman, Schafer in Schrei so v trgovski zbornici svoje pristaše zapeljali v popolno kujanje, ter niso hoteli voliti, pa ne izvoljeni biti v predsedništvo. Vsled tega so Slovenci bili izvoljeni; g. Kušar je predsednik, g. Horak podpredsednik. Je tudi prav! — Na Ogerskem vršijo se sedaj volitve ali „korteži“. Na kmetih volijo 331 poslancev, v mestih pa 180. Pravijo, da zmaga Tiszajeva stranka. Hrvatski ban je prepovedal prošnje dopošiljati mu zoper to, da se Reka popolnem Ma-

gjarom izroči. Hrvate to silno jezi in mestni zastopi zaporedom v resolucijah izražujejo željo, naj Reka ostane pri Hrvatskem. Tudi Varaždin je tako storil.

Vnanje države. Najvažnejša novica prišla je iz Francoskega; Gambetta je hotel s pomočjo prenarejenega volitvenega reda pri bližnjih volitvah si toliko pristašev v državni zbor spraviti, da bi ga ti bili lahko proglasili za predsednika republike, za diktatorja ali cesarja. No, to mu je spodletelo, starešinstvo je preuredbo zavrglo. Ta človek tedaj, ki je največ kriv, da se katoliška Cerkev na Francoskem preganja, dobil je trdno brco, — Bismark in stari Viljelm baje zelo bolelata. Državni zbor je kupčijsko pogodbo z Avstrijo sprejel, samo colnino je našej moki, grozdju in volnatemu blagu čezmerno povišal. — Ruski car je se nagnil na starorusko, narodno stranko Aksakovo ter ne da nobene ustave po liberalnem kopitu. Dežela Merw je se sama rada podala pod oblast ruskega carja in sedaj imajo Rusi prosti pot za železnico proti Indiji. — Turški sultan preda 26. junija Grkom Epir in Tesalijo, če si zopet ne premisli. — Bolgarski knez bo bržčas iztiran, ker hoče Bolgarom ustavno svobodo pobrati. — Papež so zopet pisмено prosili nemškega cesarja Viljelma, naj preneha katoličane preganjati. — Francozi v Tunisu in Algijeru imajo še zmirom opravka z Arabi. — Irci prosijo Severno Ameriko na pomoč zoper Angleže.

Za poduk in kratek čas.

Poslanci dr. Tonkli, dr. Schmiderer, dr. Vošnjak pa Slovenci.

IV. Sedaj naj omenim še zahtev, s katerimi so se Slovenci oglasili. Govorilo se je o programu, ki so ga kranjski poslanci visokej vladi izročili; govorilo se je o načrtu, ki ga je poslanec tržaški, moj visokočastiti sosed gospod poslanec Nabergoj izročil, in govorilo se je o programu, ki sem ga jaz izročil, kako bi se po slovenskih pokrajinah dejansko vpeljala ravnopravnost. Rad bi vam, gospoda, naznanil obseg teh načrtov, da bi sprevidele, kako skromne so želje in zahteve slovenskega naroda in kako malo opravičena je tožba, da se hočemo upreti nemštvu in nemškemu jeziku.

Kaj so zahtevali poslanci kranjski? Zahtevali niso nič drugega, kot da se gimnazije in realke tako preustrojijo, da bi se nekateri predmeti slovenski, nekateri pa nemški na vsej gimnaziji in vsej realki poučevali. To se ondi pač lahko zgodi, ker so v srednjih šolah le otroci teh dveh narodnostij. Tako se bi skrbelo za narodni jezik, a enako se bi skrbelo za drugi deželni jezik, za nemški jezik. Tako bi se dijaki izurili, da s prva lahko vspešno obiskujejo vseučilišče in tehniko, pozneje pa, vrnivši se v domovino, jednako vspešno

delujejo kot uradniki, odvetniki, notarji, inženirji itd. Da so te zahteve in želje jako skromne, pritrtili mi bode, gospoda sami.

Kaj smo pa zahtevali primorski poslanci? Zahtevali smo le to, kar je bil že goriški deželni zbor zahteval za goriško realko. Gimnazije in realke naj se tako preustrojijo, da se bodo v 4 nižjih razredih poučevali Slovenci slovenski, Italijani pa italijanski. Nemškega naj se že od prvega razreda uči vsak dijak. Od četrtega razreda se zopet vsi skup poučujejo nemški. Le materni jezik in krščanski nauk naj se tudi v višjih razredih poučujeta v materinem jeziku dotičnih dijakov. Ali to, gospoda moja, ni jako skromno? Kako more kdo reči, da hočemo zatreti nemščino, katerej vendar priznavamo še veliko prednost; a mi hočemo ob enem gojiti lastni jezik ter se ne pustimo potujčiti. To je naš namen. Mi hočemo, da otroci šolo zapustivši dobro znajo lastni jezik, da v njem lahko uradujejo; mi hočemo, da bi se njim tako ne godilo, kot se je godilo meni in tovarišem, le v nemških šolah odgojenim, ki smo popolnoma nepripravljeni stopili v javno življenje, ker se je na Primorskem od nas zahtevalo, da imamo laški uradovati.

To, gospoda moja, so zapreke ki se imajo odstraniti in ki se lahko odstranijo in sicer brez velikih stroškov. Uže sedaj je toliko učencev v nižjih razredih, da je treba vstričnih oddelkov. Po takem ne bode država nič več potrošila, če izpolni naše pravične in skromne zahteve. V odseku je visoka vlada navedla dve zapreki, ki zavirata vpeljavo slovenskega učnega jezika. Prva zapreka je po njenih besedah mali razvitek slovenskega jezika, druga pa pomanjkanje šolskih knjig.

Prvo očitano je popolnoma neopravičeno in določno je moram zavrniti. Če deželni zbor goriški in kranjski obravnavata vse reči slovenski, če se vse postavbe v tem jeziku sklenejo in jih cesarska svetlost tudi potrdi, razumeti pač ne morem, kako kdo reče, da je slovenski jezik malo razvit, da ni pripraven za poučevanje v šolah. Kar se tiče drugega očitania, moram je nekoliko zavrniti, nekoliko popraviti. Res je, da nimamo za vse predmete uže tiskanih knjig (Čujte! na levo), a kdo bi spisaval učne knjige v jeziku, v katerem se nikjer ne sme poučevati, kdo bi spisaval šolske knjige, da bi jih morebiti sam zalagal in spravljaj v lastnej omari? Kdo pa daje tiskati nemške šolske knjige? Vlada, na stroške zaloge šolskih knjig. A mi imamo uže mnogo slovenskih tiskanih učnih in premnogo v rokopisih. In ko bode vlada resnobno na to delala, da bi vpeljala slovenski učni jezik, ne hkratu v vseh razredih, ampak polagoma, imeli bomo nemudoma knjig, ki se bodo lahko merile z nemškimi. — Pristaviti moram, da je naš narod vse, kar ima, ustvaril z lastnimi močmi, če prav je moral premagovati največje raznovrstne zapreke, ki so mu jih stavili vlada in vladini krogi. Če se je narod uže sedaj toliko